

Terre des hommes
Helping children worldwide.

**Practicile restaurative & conflictele ce
afectează copiii - ce sunt și cum ajută**

**Informații pentru jurnaliști
și creatori de conținut**

Co-funded by
the European Union

Halt.

rjn

 EUROPEAN
FORUM FOR
RESTORATIVE
JUSTICE

REPUBLIC OF ESTONIA
SOCIAL INSURANCE BOARD

Taastav
õigus

**Autor: Roland Ferkovics,
2024**

Design: Martina Eddone

Ghidul a fost dezvoltat în cadrul proiectului i-RESTORE 2.0 Co-finanțat de Uniunea Europeană. Conținutul materialului reprezintă numai punctul de vedere al autorilor și este doar responsabilitatea acestora. Uniunea Europeană nu acceptă să își asume nicio responsabilitate privind utilizarea informațiilor conținute.

Cuprins

Introducere	4
Justiția Restaurativă	5
Contextualizare	5
Definirea justiției restaurative	5
Justiția restaurativă și copiii	7
Principii restaurative	11
Practici restaurative în școli	14
Justiția restaurativă și profesioniștii din mass-media	16
Despre justiția restaurativă și rolul mass-media (Ce și Cum)	16
Cum devine justiția restaurativă interesantă pentru publicul larg	19
Practici suplimentare pentru ca publicul să devină interesat de justiția restaurativă	21
Limbaj recomandat	23
Glosar	25
Context în România	27

INTRODUCERE ÎN SETUL DE INSTRUMENTE

Despre organizație și inițiativă

Terre des hommes (Tdh) este cea mai importantă organizație elvețiană pentru ajutorul copiilor. Prin programele Tdh de protecție a copiilor, prin programele pentru copiii și tinerii în context de migrație sau accesul lor echitabil la justiție și prin programele de ajutor de urgență, Tdh oferă asistență pentru un număr de peste patru milioane de copii și pentru familiile acestora în peste 40 de țări în fiecare an, prin soluții inovatoare și durabile. În Europa, Tdh lucrează cu copiii în situație de migrație, cu cei care intră în contact cu sistemul de justiție în calitate de victime, martori sau furtivitori și care au nevoie de măsuri generale de protecție, precum și de măsuri de protecție specifice împotriva riscului de abuz, trafic și exploatare.

4

I-RESTORE 2.0

Despre proiect

Acest set de instrumente a fost pregătit în cadrul proiectului Tdh intitulat i-Restore 2.0: Procese de justiție restaurativă de calitate accesibilă pentru copiii aflați în contact cu legea, proiect cofinanțat de Programul de Justiție al Uniunii Europene.

Obiectivul general al i-RESTORE 2.0 este de a spori accesibilitatea la procesele de justiție restaurativă de înaltă calitate, pentru copiii care sunt victime și pentru copiii suspectați și/sau acuzați de infracțiuni în Europa.

Ca parte a proiectului, Tdh se concentrează pe promovarea justiției restaurative centrate pe copil. Pe această linie, setul de instrumente își propune să-i ajute pe profesioniștii din domeniul mass-media pentru a înțelege mai bine conceptul justiției restaurative centrate pe copil și importanța acestui concept. În plus, un alt obiectiv este ca jurnaliștii să poată acoperi cazurile legate de justiția restaurativă centrată pe copil la o scară mai largă, contribuind la o recunoaștere extinsă și la promovarea conceptului în rândul publicului larg. Principalul public țintă al acestui set de instrumente este reprezentat de către profesioniștii din mass-media care lucrează atât în instituțiile media tradiționale, cât și pe platformele moderne de social media.

JUSTITIA RESTAURATIVĂ

Contextualizare

În societatea actuală, există o nemulțumire generală cu privire la funcționarea sistemului de justiție penală. De asemenea, este criticat faptul că procedurile sunt prea îndepărtate de nevoile oamenilor (în special copiilor), fie că sunt victime sau făptuitori și de mediul lor.

Justiția restaurativă abordează serviciile de justiție dintr-o perspectivă considerabil diferită. Din punct de vedere istoric, justiția restaurativă este legată de **practicile antice și de practicile indigene folosite în culturile native americane, de locuitorii canadieni indigeni, precum și în culturile african, cea asiatic, celtic, ebraic, arab și altele.**

Abordările restaurative făceau deja parte din practicile justiției în vremuri străvechi, în Grecia și în insula Creta. În epoca modernă, justiția restaurativă renaște în anii 1970, ca formă de mediere sau ca formă de reconciliere între victime și infractori.¹

5

Definirea justiției restaurative

«Justiția restaurativă este un răspuns la criminalitate, aflat încă în evoluție, care respectă **demnitatea și egalitatea**, care construiește înțelegere și care promovează **armonia socială** prin vindecarea victimelor, a infractorilor și a comunităților.

Această abordare le permite celor afectați de criminalitate să-și împărtășească în mod deschis sentimentele și experiențele și urmărește să răspundă nevoilor acestora, dacă îi doresc. De asemenea, această abordare oferă victimelor o oportunitate de a obține reparații, de a se simți mai în siguranță și de a găsi o finalizare; le permite, de asemenea, făptuitorilor să obțină o perspectivă asupra cauzelor și efectelor comportamentului lor și să își asume responsabilitatea într-un mod semnificativ; de asemenea le permite comunităților să înțeleagă cauzele care stau la baza criminalității, să promoveze bunăstarea comunității și să prevină criminalitatea.

(1) Institutul Internațional pentru Practici Restaurative (2013). Definierea restaurării. Disponibil la: <https://centre.upeace.org/wp-content/uploads/2019/02/6-defining-restorative.pdf>

Justiția restaurativă dă naștere unei game de măsuri flexibile ca adaptare la sistemele de justiție penală consacrate, măsuri care completează aceste sisteme, ținând cont de circumstanțele juridice, sociale și culturale.

Se recunoaște de asemenea că utilizarea justiției restaurative nu aduce atingere dreptului statelor de a urmări penal presupușii infractori.»²

În consecință, cele mai importante elemente ale justiției restaurative sunt următoarele:

- Elementul 1: **respect pentru toate părțile, construirea înțelegerii și a armoniei sociale**
- Elementul 2: oferirea oportunității tuturor celor trei părți (victimă, infractor și comunități) de a se recupera. Se asigură că toate părțile își **împartesc sentimentele, experiențele și temerile**. De asemenea, este de preferat ca victima să comunice direct cu infractorul. Cu toate acestea, nu este întotdeauna cazul, cum este în cazul practicilor precum medierea de tip navetă sau cercurile restaurative cu victime și cu infractori care nu se cunosc între ei, însă au comis tipuri similare de infracțiuni.
- Elementul 3: **toate părțile** beneficiază de procesul practicilor restaurative. Victima primește alinare, infractorul înțelege mai bine prejudiciul cauzat și consecințele acestuia, iar comunitatea înțelege mai bine rădăcinile crimei.
- Elementul 4: justiția restaurativă se străduiește să **repare relația** dintre infractor și victimă, să reducă prejudiciul cauzat victimei și comunității jignite și să rezolve conflictul manifestat în infracțiune.

6

Prin această abordare, „pedeapsa” va fi percepută diferit. Procesele de justiție restaurativă reflectă înțelegerea faptului că infracțiunile și alte acte de abatere nu numai că încalcă legile, ci, mai important de atât, provoacă și daune oamenilor, comunităților și relațiilor. Prin justiția restaurativă, elementul de răzbunare inutil și inadecvat este redus și se pune mai mult accent pe utilizarea restituirii drept compensare pentru pierderi. În același timp, elementul rațional al pedepsei crește, atât pentru infractor, cât și pentru victimă și pentru comunitatea afectată împreună. Nu în ultimul rând, justiția restaurativă oferă victimelor și susținătorilor victimelor (comunitatea) ocazia de a discuta direct cu infractorii.

OBIECTIVELE JUSTIȚIEI RESTAURATIVE

Să pună deciziile cheie în mâinile părților cele mai vătămate de criminalitate.

Să aduc vindecare și, în mod ideal, chiar transformare.

Prevenție: să reducă probabilitatea unor infracțiuni viitoare.

⁽²⁾ Consiliul Economic și Social al ONU (2002). Principii de bază privind utilizarea programelor de justiție restaurativă în materie penală. Disponibil la: <https://www.un.org/en/ecosoc/docs/2002/resolution%202002-12.pdf>

Justiția restaurativă și copiii

Justiția restaurativă poate fi aplicată și în cazurile copiilor aflați în conflict cu legea. Aceasta se numește justiție restaurativă centrată pe copil. **Forumul European pentru Justiție Restaurativă** descrie justiția restaurativă după cum urmează, cu accent special pe copii: “Justiția restaurativă este o metodă de abordare a prejudiciului rezultat din sau a riscului de vătămare prin angajarea tuturor părților afectate în scopul de a ajunge la o înțelegere și la un acord comun cu privire la modul în care poate fi reparat prejudiciul sau nedreptatea comisă și cu privire la modul în care se poate realiza dreptatea. Justiția restaurativă este un proces de comunicare și o abordare a justiției în care **dreptul copilului** de a fi audiat este implementat în mod activ. Justiția restaurativă ia în serios copiii, creând **un spațiu sigur** pentru ca aceștia să își asume responsabilitatea și implicându-i în toate problemele care îi privesc. Principiile sale de bază sunt voluntariatul (*participare opțională*), confidențialitatea și imparțialitatea facilitatorilor. Scopul este de a crea posibilitatea ca autorul răului și persoana vătămată să se întâlnească sau să împărtășească informații pentru a vedea dacă (unele) lucruri pot fi reparate și dacă își pot face planuri

pentru viitor.”³ Este esențial să remarcăm că practicile restaurative pentru tineri ar trebui să fie făcute **într-un mod prietenos** pentru copii, implicând facilitatori instruiți în mod special, care vor acorda atenție dezechilibrelor de putere și siguranței în timpul pregătirilor întâlnirilor, în timpul întâlnirilor și după întâlniri.

Pentru a înțelege mai bine importanța justiției restaurative centrate pe copil, este esențial să obținem mai multe perspective în problema justiției copiilor. Conform Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului și Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, în noul Comentariu general 24 privind drepturile copilului în sistemul de justiție pentru copii, sunt subliniate următoarele puncte:

- Copiii ar trebui să învețe din greșelile lor
- Interesul superior al copilului și procedurile prietenoase cu copiii sunt un punct de atenție principal
- Vârsta minimă de responsabilitate penală (MACR) ar trebui să fie 14 ani (Comentariul general CRC 24)
- O atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării, responsabilității personale și capacităților de evoluție ale copiilor
- Devierea de la procedura penală trebuie utilizată acolo unde este posibil, adică evitarea procesului penal
- Reintegrarea copilului în societate este scopul principal
- Detenția este utilizată doar ca măsură de ultimă instanță – Atenția, protecția și îngrijirea victimelor, în special a copiilor, sunt esențiale⁴

În plus, există mai multe publicații/rapoarte care au reflectat asupra importanței justiției prietenoase cu copiii. Consiliul Europei (CoE) a adoptat un ghid în 2010 pentru a îmbunătăți accesul copiilor la justiție, inclusiv modul de tratare a acestora în timpul proceselor și în relația cu profesioniștii din domeniul justiției.

Biroul Reprezentantului Special al Secretarului General pentru violența împotriva copiilor a promovat justiția restaurativă în ceea ce privește copiii, în raportul său publicat în 2013. Acesta a susținut că se trece **de la un model punitiv la unul mai restaurator**, în special pentru copii. Mai mult, Recomandarea Consiliului Europei privind justiția restaurativă și Manualul revizuit al Oficiului Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) privind programele de justiție restaurativă au declarat amândouă în mod pronunțat drepturile copiilor care participă la un program restaurator sau la o mediere.⁵ În final, există diverse instrumente internaționale (Principiile ONU privind practicile restaurative, Recomandarea revizuită a Consiliului Europei privind justiția restaurativă în materie penală, recomandări privind procedurile prietenoase pentru copii și Directiva UE obligatorie privind victimele) care promovează utilizarea practicilor restaurative, inclusiv atunci când sunt implicați tinerii.⁶

.....

(3) Forumul European pentru Justiție Restaurativă (Accesat 13 mai 2024). Justiție restaurativă și justiție pentru copii. Disponibil la: <https://www.euforumrj.org/en/restorative-justice-and-child-justice>

(4) Forumul European pentru Justiție Restaurativă (Accesat 14 mai 2024). Justiție restaurativă și justiție pentru copii. Disponibil la: <https://www.euforumrj.org/en/restorative-justice-and-child-justice>

(5) Annemieke Wolthuis, Emanuela Biffi, Malini Laxminarayan (2020). Justiție restaurativă în cazurile care implică copii victime. Disponibil la: https://childhub.org/sites/default/files/library/attachments/euro-pean_research_report_irestore_en_101220.pdf

(6) Ibid.

Toate punctele specificate mai sus oferă în continuare o bază pentru utilizarea practicilor de justiție restaurativă, pentru rezolvarea conflictelor care implică copii.

Pe de altă parte, este foarte important să înțelegem că copiii sunt viitorii adulți care ne construiesc societățile. Astfel, este responsabilitatea noastră să le oferim oportunități de a recunoaște ce este bine și ce este rău, care este diferența dintre cele două, care sunt greșelile, cum acestea pot fi reparate și să le acordăm a doua șansă. Ei trebuie să fie sprijiniți prin mijloace diverse, precum este justiția restaurativă centrată pe copil.

Forumul European pentru Justiție Restaurativă subliniază, de asemenea, că tinerii (atât infractorii cât și victimele) sunt mulțumiți de procesele de justiție restaurativă și de foarte multe ori ar recomanda altora aceste procese. Singura condiție crucială este ca justiția restaurativă să fie oferită și implementată într-un mod prietenos copiilor de către **practicienii instruiți** atunci când sunt implicați tineri.

Nu poate fi neglijat faptul că, în plus, copiii de vârstă școlară petrec o parte semnificativă a timpului lor în instituțiile de învățământ. Acesta este un mediu în care tinerii se pot confrunta, printre altele, cu provocări, cu conflicte și chiar cu practici ilegale, inclusiv cu criminalitatea și hărțuirea. În zilele noastre, în școli apar percheziții, spații încuiate, poliție înarmată, camere de supraveghere, patrulă și regulamente serioase. Potrivit Rethinking Schools,⁷ educatorii încă abordează comportamentul necorespunzător al elevilor prin aplicarea pedepselor. Această abordare merge mână în mână cu întărirea politicilor de toleranță zero în școli, în care resursele școlare sunt investite în poliție și acțiuni de respingere în loc să fie investite în predare și în sprijin. În schimb, justiția restaurativă urmărește să înțeleagă cauzele de bază ale comportamentului inadecvat,⁸ să consolideze școlile sigure și axate pe sprijinul elevilor, să îmbunătățească climatul școlar, să abordeze conflictele și să creeze o cultură școlară pozitivă.⁹

(7) Este un editor preeminent de materiale educaționale pentru justiția socială din Statele Unite. Revista lor trimestrială are abonați în toate cele 50 de state din SUA, în toate cele 10 provincii canadiene și în întreaga lume. Cărțile lor sunt folosite în programele de formare a profesorilor, de către organizații sociale și sindicate ale profesorilor, precum și de către profesorii de la clasă de prețutindeni.

(8) Rethinking Schools. (Accesat la 14 mai 2024). Justiția restaurativă. Disponibil la: <https://rethinking-schools.org/articles/restorative-justice/>

(9) Oficiul Județean de Educație Santa Clara (2022). Practici restaurative: un set de instrumente pentru educatori. Disponibil la: <https://www.sccoe.org/yhw/Documents/YHW%20Restorative%20Justice%20Toolkit-%20FINAL.pdf>

Principii restaurative

După cum s-a menționat mai sus, justiția restaurativă vizează repararea, vindecarea și prevenirea în locul abordării tradiționale a pedepsirii din serviciile de justiție. Această abordare opozițională poate fi observată și la publicul larg.

...«ei (oamenii) văd justiția restaurativă ca pe ceva blând și mai degrabă consideră pedeapsa eficientă. De asemenea, acest lucru are de-a face cu cultura politică din țară.»¹⁰

Nu numai publicul larg critică justiția restaurativă, ci și profesioniștii din domeniul juridic care consideră că medierea duce la pierderea locului lor de muncă, presupunând că, dacă o persoană participă la mediere, aceasta nu se va adresa instanței.¹¹ Acest raționament nu este întotdeauna valabil. Multe servicii de justiție restaurativă din Europa funcționează în tandem cu/pe lângă procedurile judiciare și nu le înlocuiesc pe acestea. Procedurile judiciare se încheie sau nu se inițiază deloc doar atunci când cazurile sunt „deviate” din sistemul de justiție penală prin implementarea programelor de justiție restaurativă.

În general, este adevărat că publicul larg nu susține și nici nu cunoaște justiția restaurativă și preferă mai degrabă pedeapsa legală. Cu toate acestea, există principii și valori esențiale care pot fi folosite de profesioniștii din mass-media pentru a ajuta publicul larg să își schimbe mentalitatea cu privire la justiția restaurativă.

Care sunt principiile justiției restaurative care pot schimba astfel de atitudini societale? Ce valori are justiția restaurativă? Cum pot fi utile aceste valori pentru profesioniștii din mass-media?

VALORI GENERALE ALE JUSTIȚIEI RESTAURATIVE

1. Justiția restaurativă funcționează în limitele și sub protecția drepturilor omului și a statului de drept.
2. Justiția restaurativă nu face discriminări pe criterii de gen, rasă, religie, etnie sau sexualitate.
3. Justiția restaurativă sprijină participarea activă a persoanelor din societățile democratice ca cetățeni activi și egali.¹²

Principiile specifice ale justiției restaurative sunt următoarele:

1. **Respect** – între toți participanții la un proces de justiție restaurativă.
2. **Incluziune** – consensul și participarea deplină a celor afectați de incident.

⁽¹⁰⁾ Interviu cu expertul în comunicare de la Tdh Estonia (2024)

⁽¹¹⁾ Interviu cu coordonatorul de proiect din Tdh Grecia (2024)

⁽¹²⁾ Forumul European pentru Justiție Restaurativă (Accesat 15 mai 2024). Valorile justiției restaurative.

Disponibil la: <https://www.euforumrj.org/en/values-restorative-justice>

3. **Asumarea răspunderii** – persoana responsabilă pentru prejudiciu își asumă responsabilitatea pentru comportamentul său dăunător.
4. **Reparare** – consecințe reparatorii care repară prejudiciul creat, determinate prin consens.
5. **Restaurare** – prin acest proces sunt abordate atât nevoile persoanei responsabile pentru prejudiciu, cât și nevoile comunității.¹⁶

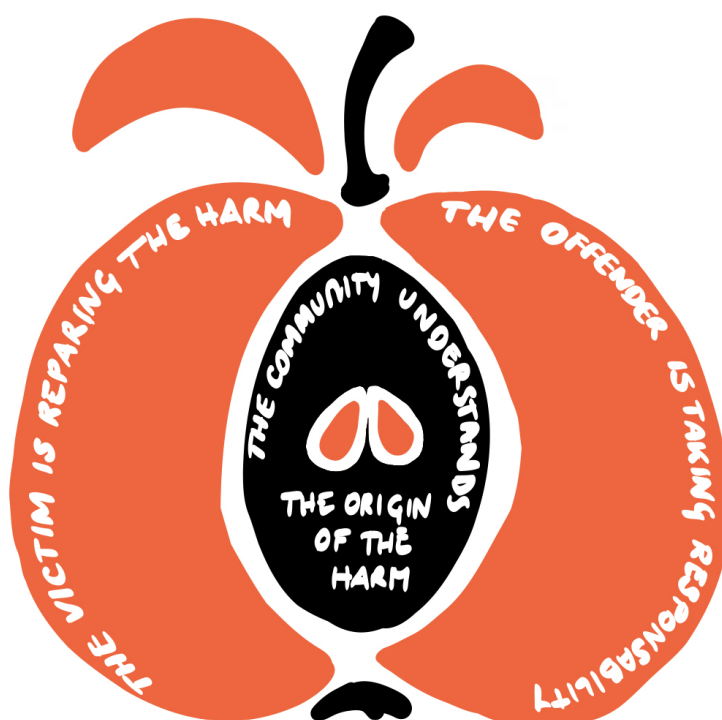
Există și alte valori cheie specifice ale justiției restaurative identificate de Forumul European pentru Justiție Restaurativă, precum justiția, solidaritatea, respectul pentru demnitatea oamenilor și adevărul.

Toate aceste principii și valori sunt prețioase, democratice și progresiste și nu pot fi comparate cu dorința generală de pedeapsă sau răzbunare. Pe baza acestor principii, se pot construi împreună **societăți mai bune și mai înțelepte**, cu scopul de a se repara conexiunea și de a se vindeca rănilor produse. Pedeapsa simplă nu satisface neapărat victimele și nu satisface nici comunitățile victimelor și nici nu le restaurează pierderile sau daunele produse. În plus, infractorului nu i se va oferi posibilitatea de a fi reintegrat complet și de a vorbi direct cu victima.

Profesioniștilor din mass-media li se sugerează să încorporeze aceste valori în activitatea lor și să le folosească ca bază pentru argumente sau pentru furnizarea de informații în scopul de a forma opinia publică despre justiția restaurativă.

Dreptatea, solidaritatea, respectul și adevărul nu vor aduce rușine oamenilor și societăților!

În schimb, ele vor ajuta ca oamenii să se înțeleagă reciproc și ca răul produs să fie reparat!

⁽¹³⁾ Ibid.

Practici restaurative

Justiția restaurativă s-a dezvoltat de-a lungul timpului și a evoluat diferit în funcție de țară/contextul local, de mediul politic, de nevoi și de jurisdicțiile naționale. Există diverse practici de restaurare. Unele practici dominante sunt descrise mai jos, însă toate formele sunt utilizate în moduri diferite în diferite țări (nefiind întotdeauna formalizate în sistemul de justiție penală) și nu se limitează doar la țările menționate mai sus.

Una dintre cele mai comune practici este **medierea**, în care victima și infractorul se întâlnesc și discută în prezența unui mediator instruit. În Țările de Jos există un program de deviere de la procedura penală pentru minori, program condus de organizația Halt și care este subvenționat de Ministerul Justiției și Securității. Halt le oferă tinerilor acuzați de o infracțiune posibilitatea de a evita un cazier judiciar prin respectarea unui acord negociat. Prin intervenția organizației Halt se apelează la conștiința infractorului cu privire la infracțiunea comisă (infracțiunile comise) și, de asemenea, cu privire la victimă și la societate. Tinerii cu vârsta cuprinsă între doisprezece și optsprezece ani pot fi îndrumați către organizația Halt pentru aceste servicii specifice de mediere.¹⁴

O altă formă este **conferința restaurativă**, care a fost creată și implementată în Regatul Unit, în Noua Zeelandă și în Australia. La acest tip de practică restaurativă, nu doar victima și infractorul se întâlnesc, ci și membrii familiei, prietenii sau alte părți sunt prezenți pentru a discuta despre infracțiune și despre efectele acesteia. **Cercurile restaurative** sunt destul de asemănătoare cu conferințele restaurative. Principala diferență este că participă și alți membri ai comunității, care sunt afectați indirect de infracțiunea comisă. Acest tip de practică de restaurare este folosit predominant în Statele Unite și Canada și este derivat din culturile aborigene canadiene.¹⁵

Este esențial să observăm că practicile restaurative acordă atenție construirii capitalului social și realizării disciplinei sociale prin învățarea participativă și printr-o luare participativă a deciziilor. Capitalul social este foarte important sau este chiar o condiție prealabilă din perspectiva răspunsului eficient la abateri și a restabilirii ordinii sociale. Cu alte cuvinte, capitalul social este conexiunea dintre indivizi, baza încrederii reciproce, a comunicării și a învățării reciproce.

Prin utilizarea practicilor restaurative, criminalitatea, violența și agresiunea pot fi reduse. Comportamentul uman este îmbunătățit, societatea civilă este consolidată, o administrație eficientă este stabilită, relațiile sunt restaurate și prejudiciul este reparat.

(14) Annemieke Wolthuis și Ioanna Stentoumi (2023). Practici de justiție restaurativă pentru copiii în contact cu legea în Țările de Jos și Grecia. Disponibil la: https://tdh.gr/sites/default/files/2023-04/Report%20-%20Restorative%20Justice%20Practices%20for%20children%20in%20contact%20with%20the%20law%20in%20The%20Netherlands%20%26%20Greece%20-%202023_o.pdf

(15) Cecilia Popa (2020). Justiția restaurativă în cauzele care implică copii victime în România. Disponibil la: https://www.euforumrj.org/sites/default/files/2021-05/romanian_research_report_irestore_en_101220.pdf

Acestea sunt elemente decisive sau efecte potențiale ale practicilor restaurative care ar trebui promovate de profesioniștii din mass-media. Acestea implică faptul că există o practică care aduce beneficii tuturor actorilor (infractorului, victimei și comunității), aduce cu sine schimbări sociale în relațiile individuale și ajută la dezvoltarea societății. Profesioniștii din mass-media ar trebui să ia în considerare valoarea adăugată a acestor elemente, precum și valoarea de știre a acestor factori.

În societatea actuală, criminalitatea și violența fac parte din viața de zi cu zi. În astfel de circumstanțe, o practică dovedită în reducerea criminalității, violenței și agresiunii poate atrage atenția unui public mai larg. De asemenea, astfel de practici pot fi populare în rândul oamenilor dacă publicul este informat despre ele, iar astfel de modele sunt promovate la scară largă de către mass-media. Aceasta este o situație de câștig pentru toate părțile, atât pentru jurnaliștii care acoperă practicile restaurative în diverse instituții media, cât și pentru publicul larg care poate implementa practici restaurative, fapt ce le va aduce beneficii la nivel individual și comunitar.

Practici restaurative în școli

Practicile disciplinare punitive și de excludere au efecte adverse asupra tinerilor de vârstă școlară. Scopul principal al politicilor de disciplină cu toleranță zero în școli a fost întotdeauna îmbunătățirea siguranței școlii și dezvoltarea unui climat școlar confortabil și pozitiv. Cu toate acestea, disciplina de toleranță zero a adus cu sine multe efecte neintenționate.

Există o relație între practicile punitive și de excludere și creșterea nivelului de comportamente problematice în rândul elevilor, scăderea sentimentului de bunăstare al elevilor, precum și a sentimentului de siguranță emoțională și a performanțelor școlare. Per total, se poate afirma că **efectul politicilor de disciplină cu toleranță zero a agravat comportamentele problematice** ale elevilor și nu a putut realiza scopul principal al siguranței școlare și al îmbunătățirii climatului școlar.

Astfel, a trebuit ca experții să dezvolte o nouă strategie inovatoare de disciplină școlară, în mare măsură diferită. Accentul acestei noi strategii disciplinare a fost pe **construirea comunității**. Mai precis accentul s-a pus pe construirea unor relații pozitive și de încredere între elevi, profesori, administratori și îngrijitori. Experții au avut viziunea și dorința de a obține rezultate bune predând în mod explicit elevilor comportamentele așteptate. Elevii care urmează comportamentele de gândire sunt încurajați și eforturile lor sunt recunoscute. De asemenea, sunt oferite oportunități pentru feedback și pentru dezvoltarea abilităților pro-sociale.

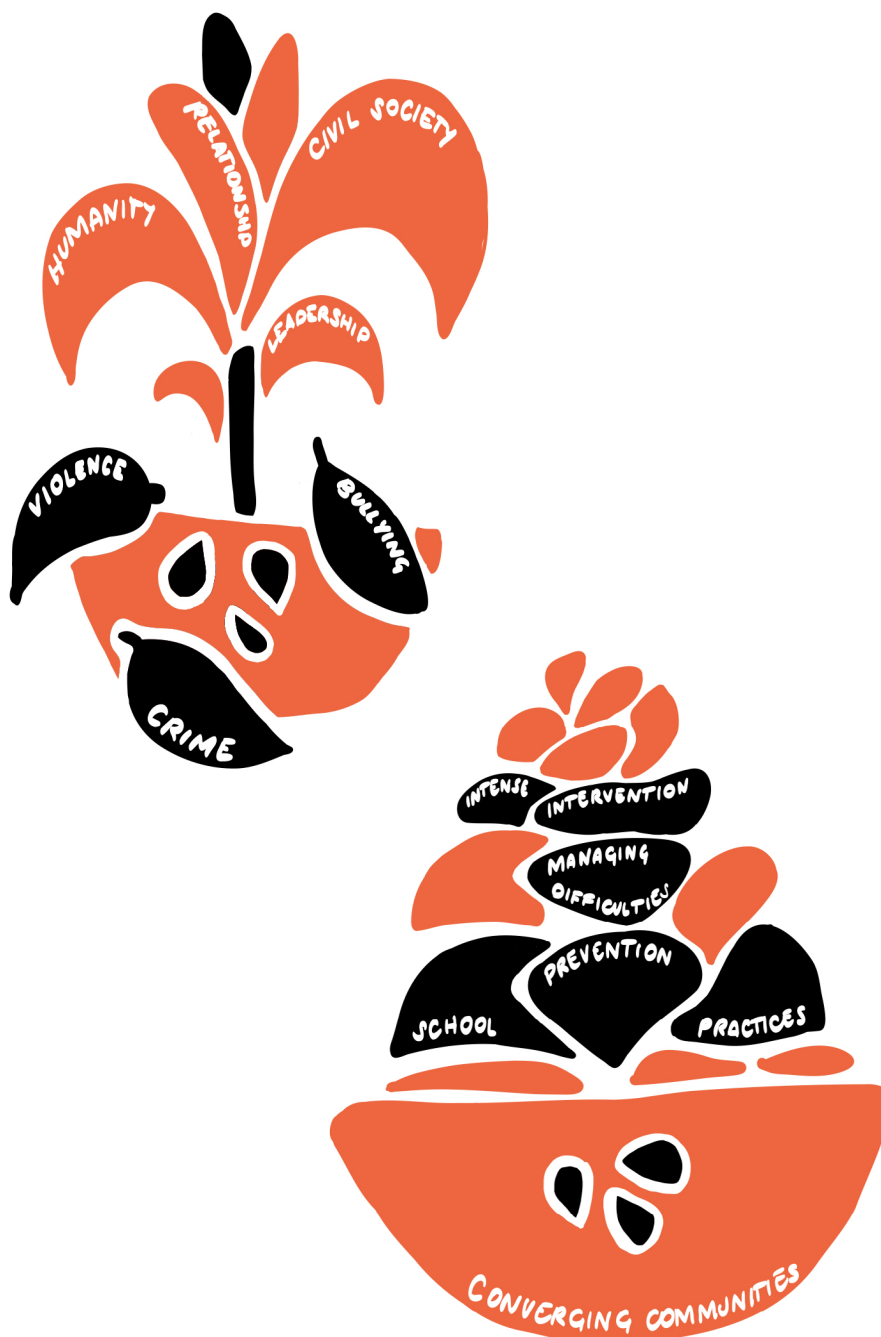
Ideea principală este de a construi comunități convergente în școli, prin dezvoltarea de legături de încredere și de legături durabile între toate părțile interesate. De asemenea, se preconizează că, odată ce întreaga școală este familiarizată cu ideea de justiție restaurativă, atunci va fi mai ușor să construim un mediu școlar axat pe oferirea de sprijin și grijă. Cu alte cuvinte, practicile restaurative din școli trebuie să urmeze un proces de dezvoltare, dezvoltându-se intervenții intense din practicile de prevenire.

Practici de prevenire la nivelul școlii: Acesta este primul pas al practicilor restaurative de succes realizate în școli. Ideea principală este de a dezvolta relații pozitive, înțelegere social-emoțională și abilități, identificarea valorilor comune și promovarea sentimentului de apartenență în comunitatea școlară.

Acestea pot fi realizate prin diverse activități, cum ar fi practici relaționale și rutine de clasă.

Gestionarea dificultăților: Aceasta este faza în care se realizează cea mai importantă parte a lucrărilor. Aceasta poate fi numită și secțiunea medierii practice. Se poate realiza prin diferite practici restaurative, precum conferința restaurativă, conversația, medierea între colegi etc.

Intervenție intensă: Scopul principal este de a reconstrui relațiile și de a repara răul. Conferințele restaurative și cercurile de intervenție pot fi folosite pentru a realiza scopul acestei etape.

JUSTITIA RESTAURATIVĂ ȘI PROFESIONISTII DIN MASS-MEDIA

Cum răspândim informații despre justiția restaurativă: rolul mass-media (Ce și Cum)

Experții în justiția restaurativă din Tdh Olanda, Grecia, Estonia și România au declarat în unanimitate că nivelul de cunoștințe al profesioniștilor din mass-media și al publicului larg despre justiția restaurativă este foarte scăzut. De obicei, cetățenii obișnuiți nu știu ce înseamnă și ce este justiția restaurativă. De asemenea, profesioniștii din mass-media nu cunosc termenul și obiectivele sale principale. Numai acei profesioniști media care lucrează în domenii conexe justiției restaurative, precum în domeniul juridic, sunt oarecum familiarizați cu acest concept. În plus, acei experți care au un anumit nivel de cunoștințe despre justiția restaurativă exprimă uneori critici împotriva metodei, mai ales dacă este legată de copii. Unii se întrebă dacă aceasta este o practică bună pentru copii, dacă aceasta (practica justiției restaurative) nu cumva dăunează și mai mult copiilor sau nu.

În concluzie, se poate afirma că profesioniștii din mass-media nu sunt familiarizați cu justiția restaurativă decât dacă au o specializare care are legătură cu acest domeniu. Publicul larg nici nu știe despre termen, chiar dacă are un impact mare asupra indivizilor și comunităților.

În plus, tinerii nu-și cunosc drepturile lor și nu au informații despre justiția restaurativă. Același lucru poate fi afirmat și despre tinerii furtivi, ceea ce este, de asemenea, problematic dintr-o perspectivă suplimentară. De exemplu, tinerii pot fi tratați ca adulți după arestarea lor de către poliție și pot fi acuzați ca adulți de procurori. Nici ei și nici victimele nu sunt suficient de conștienți despre drepturile lor, iar această lipsă de informații include și drepturile lor de a fi audiați și reprezentați și despre modul în care situația lor respectivă poate beneficia de justiția restaurativă și de mediere.¹⁶

Ce pot face mass-media? Ce pot obține prin promovarea justiției restaurative?

(16) Annemieke Wolthuis și Ioanna Stentoumi (2023). Practici de justiție restaurativă pentru copiii în contact cu legea în Țările de Jos și Grecia. Disponibil la: https://tdh.gr/sites/default/files/2023-04/Report%20-%20Restorative%20Justice%20Practices%20for%20children%20in%20contact%20with%20the%20law%20in%20The%20Netherlands%20%26%20Greece%20-%202023_o.pdf

Având în vedere lipsa cunoștințelor menționate mai sus și rolul original/tradițional al mass-media, care este informarea publicului, este destul de simplu de înțeles ce ar trebui să facă mass-media în ceea ce privește problema justiției restaurative, după cum este mai jos prezentat.

1. Furnizarea de informații și creșterea gradului de conștientizare

Publicul țintă: publicul larg

Acțiuni de realizat: profesioniștii din mass-media ar trebui să ia inițiativă și să folosească instituțiile media pentru a informa cetățenii despre definiția, metoda, valorile și efectele justiției restaurative. În secțiunile anterioare au fost descrise terminologia, practicile restaurative, valorile și principalele beneficii. În plus, dacă există o politică privind justiția restaurativă într-o anumită țară, profesioniștii media ar trebui, de asemenea, să informeze publicul despre această politică și despre implicațiile acesteia.

Cum: Aceste detalii pot fi descrise sau pot fi îmbinate cu o poveste individuală/testimonial. Este important să selectați în mod corespunzător mijloacele prin care aceste mesaje sunt comunicate publicului țintă. De asemenea, se pot folosi rețelele sociale sau videoclipuri pe Facebook. Este esențial să rețineți că Facebook nu mai este platforma tinerilor, ci o platformă de social media folosită de adulți.

Efect potențial: Ca rezultat, oamenii ar obține mai multe informații despre termenul de "practică restaurativă" și despre politica acestei practici – dacă este cazul – și ar difuza la rândul lor informațiile în mediul lor direct. Valorile justiției restaurative ar ajunge la public beneficiind de acesta pe termen lung mai ales în situații conflictuale.

17

2. Furnizarea de informații și creșterea gradului de conștientizare

Publicul țintă: factorii de decizie și alte părți interesate/experti

Acțiuni care trebuie realizate: Jurnaliștii ar trebui, de asemenea, să vizeze factorii de decizie politică și alte părți interesate/experti pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la beneficiile și efectele pozitive ale justiției restaurative și pentru a milita pentru schimbări durabile. În cazul în care nu există o politică de stat privind justiția restaurativă, atunci profesioniștii din mass-media, în colaborare cu experți în justiție restaurativă și cu ONG-urile, ar trebui să pledeze pentru durabilitate, pentru finanțare și pentru introducerea unei politici. Pe de altă parte, există țări în care politicile de stat reglementează utilizarea justiției restaurative, precum este cazul în Estonia. Datorită faptului că există o politică în vigoare,

jurnali tii au posibilitatea de a raporta efectele acestora și cele mai importante cazuri soluționate de justiția restaurativă.

Cum: Se pot folosi articole, rapoarte video, inclusiv povești individuale (storytelling), rapoarte de expertiză și campanii media. Deoarece publicul țintă este decidentul politic și tot acesta este expertul, atât mijloacele media tradiționale, cât și rețelele sociale pot fi alegeri bune în această situație. De exemplu, LinkedIn este o platformă de profesioniști, care poate difuza materiale video și articole, dar poate fi folosit și în campanii sociale.

Efect potențial: În cazul în care există o politică în vigoare, prin aceste acțiuni, factorii de decizie vor primi feedback cu privire la politica respectivă și li se oferă oportunitatea de a revizui sau de a reelabora politica respectivă, pentru a reflecta mai bine nevoile tinerilor/cetățenilor.

În cazul în care nu există încă o politică, factorii de decizie politică au șansa de a introduce o politică, deoarece află ce beneficii le poate aduce cetățenilor justiția restaurativă. În același timp, prin introducerea unei politici în acest domeniu, vor fi soluționate preocupările/limitările legate de finanțare, precum și resursele umane alocate funcționării reglementărilor politicii.

3. Furnizarea de informații și creșterea gradului de conștientizare

Public țintă: tineri

Acțiuni care trebuie realizate: Jurnali tii se pot adresa tinerilor pentru a-i informa cu privire la drepturile lor în general și mai ales în situații în care aceștia se află în conflict cu legea. Tinerii ar trebui, de asemenea, să fie informați despre justiția restaurativă și despre modul în care aceasta îi poate ajuta.

Cum: Profesioniștii media pot crea videoclipuri scurte amuzante, captivante pe TikTok sau pe platforme similare populare cu subtitrări. Atunci când concepeți și dezvoltați materiale video care vizează tinerii, implicați întotdeauna pe bază de voluntariat un grup de tineri cu vârsta cuprinsă între 15-20 de ani, care să poată oferi feedback despre conținut.¹⁷ Comentariile lor pot adapta și îmbunătăți conținutul.

O altă platformă populară în rândul tinerilor este Instagram. Profesioniștii media cu ajutorul consultanților de tineret menționați mai sus ar trebui să dezvolte povești, reels sau postări despre efectul pozitiv al justiției restaurative în rândul tinerilor și copiilor. În plus, imaginile ar trebui să fie concepute reflectând valorile justiției restaurative.

Nu în ultimul rând, o povestire individuală ar putea

.....
⁽¹⁷⁾ Interviu cu expertul în comunicare de la TdH Estonia (2024).

o modalitate eficientă de a ajunge la tineri cu informații. Chiar tinerii pot să transmită în direct scenarizând anumite situații. Jurnaliștii pot interviua direct tineri implicați în situații conflictuale sau care au avut experiență cu practici restaurative. Dacă se filmează o situație reală, este necesar acordul tuturor părților în prezența unui mediator instruit. În cazul minorilor, este absolut necesar (impus de lege) acordul scris al tutorilor acestora.

Efect potențial: Cunoștințele tinerilor despre drepturile lor și despre practicile restaurative se perfecționează. Justiția restaurativă devine mai cunoscută ca practică legitimă de utilizat în locul pedepselor legale și în locul stigmatizării. Cu alte cuvinte, tinerii vor fi mai familiarizați cu principiile și valorile justiției restaurative care îi pot ajuta la dezvoltarea lor morală și la sentimentul lor de apartenență, de asociere și de respect.

Cum devine justiția restaurativă interesantă pentru publicul larg

Articolele despre criminalitate sunt deja populare în rândul publicului larg, dar mai puțin utile. Întrebarea este cum să facem justiția restaurativă centrată pe copil atractivă pentru jurnaliștii și pentru public?

Prima condiție este ca profesioniștii să înțeleagă conceptul, valorile acestuia și ce tip de povești trebuie să caute.

În al doilea rând, jurnaliștii vor înțelege valorile și principiile justiției restaurative, climatul și mediul emoțional necesare. Dincolo de abundența articolelor negative, poate exista și o nevoie de altfel de subiecte utile și interesante.

Totul depinde de momentul potrivit și actualitatea raportării asupra unui caz sau a unei probleme specifice. Un subiect pozitiv ar putea atrage atenția, mai ales care aplicabilitate în cazurile de conflicte între copii (bullying, dificultăți în mediul școlar) sau la minorii în conflict cu legea. Astfel, justiția restaurativă centrată pe copil prezintă interes pentru un public larg.

În al treilea rând, principiile justiției restaurative reprezintă valori morale care sunt larg cunoscute și acceptate în țările democratice. Prin urmare, oamenii se pot identifica cu acele valori și le pot susține. Justiția, solidaritatea, respectul, adevărul, incluziunea și restaurarea sunt valori cheie ale justiției restaurative prin care se poate ajunge la sufletul și mintea oamenilor. Oamenii prin natura lor sunt interesați de valorile în care cred și pe care le împărtășesc, așa încât atenția lor va fi captată.

Scrieți despre adevăr, despre dreptate și solidaritate și puteți deschide ochii oamenilor asupra valorilor care fac parte din viața lor!

În al patrulea rând, exemple specifice care întăresc și mai mult importanța justiției restaurative, precum și care stabilesc valoarea de știri a cazurilor. După cum s-a menționat mai sus, în Țările de Jos există un program de deviere de la procedura penală pentru minori, cunoscut sub numele de Halt.

Intervențiile Halt se bazează pe metode pedagogice. Acesta este un program care funcționează bine, fapt dovedit și de numărul de tineri care sunt îndrumați către acest program de către autoritățile de poliție în fiecare an, adică aproximativ 15.000 de minori. Tinerii care se află în conflict cu legea pot primi o sancțiune alternativă și se evită astfel urmărirea penală tradițională prin procurorii Parchetului Public. Prin urmare, acești tineri evită situația de a avea ulterior antecedente penale. De asemenea, este esențial să evidențiem faptul că Halt include elemente de justiție restaurativă, precum scuzele victimei transmise printr-o scrisoare sau într-o conversație care poate include și o restituire financiară.

După cum este descris, tinerii care acceptă sancțiuni alternative și care participă la practici restaurative au opțiunea de a evita incriminarea. Astfel de practici nu sunt binecunoscute și nici nu sunt bine recunoscute în multe țări europene. Datorită naturii sale unice, o practică specială are o valoare de știre destul de mare.

Publicul este de obicei curios și deschis către povești/practici noi și care funcționează bine, astfel încât acest gen de exemple va atrage multă atenție. Pentru a face prezentarea și mai atractivă, jurnaliștii se pot baza pe participarea directă /interviuvarea unor persoane care

au fost parte din acele procese, care să ofere relatarea lor personală a experienței (povestire). Desigur, în cazul copiilor, este mai degrabă recomandat să fie abordată printr-un mod în care să se evite expunerea minorilor.

Un alt exemplu din sistemul olandez de justiție penală demonstrează cât de util este medierea victimă-infractor în cauzele penale în Țările de Jos. Acordul în timpul procesului de mediere este un document scris semnat de ambele părți. Și mai interesant este că documentul autentificat este adăugat la dosarul penal. Procurorul și/sau Judecătorul ia în considerare acest acord atunci când decide definitiv asupra cauzei penale sau în hotărârea instanței.¹⁸ Practica existenței un acord scris care face parte din dosarul penal, unde judecătorul ia în considerare conținutul acestui acord în timpul hotărârii definitive este din nou un exercițiu unic.

În plus, există și alte exemple specifice de justiție restaurativă centrată pe copil care o aduc mai aproape de public, inclusiv de copii. De exemplu, elevii care sunt în conflict în școli participă la mediere în Grecia. În timpul procesului de mediere, copiii afectați au posibilitatea de a-și înțelege reciproc punctele de vedere și de a se apropia astfel unul de celălalt. Conform Fundației Terre des hommes din Grecia, s-a constatat că *«de la 80 până la 90% dintre elevii care au făcut parte din medierea între colegi au raportat că după mediere nu au mai intrat în conflict cu colegii lor»*.¹⁹ Un alt exemplu din Grecia este Parlamentul Tinerilor, o inițiativă a Avocatului Poporului pentru Copii, care le permite copiilor să fie consultați cu privire la diferite probleme care îi privesc. Această practică oferă copiilor ocazia de a se exprima.

Nu în ultimul rând, există și exemple în care tinerii se află în conflict cu legea și justiția restaurativă joacă un rol semnificativ în întreaga procedură juridică și de reintegrare. În cazul minorilor, scopul nu este pedepsirea, ci educarea și sprijinirea acestora pentru incluziunea lor socială și pentru prevenirea comiterii altor fapte penale.

Practici suplimentare pentru a face justiția restaurativă atractivă pentru public

S-a menționat mai sus că justiția restaurativă nu este bine cunoscută de publicul larg și nici tinerii/copiii nu sunt complet conștienți de drepturile lor și de justiția restaurativă ca atare. Următoarele activități specifice pot promova și mai mult justiția restaurativă atractivă pentru public, precum și pentru tineri/copii.

(18) Annemieke Wolthuis și Ioanna Stentoumi (2023). Practici de justiție restaurativă pentru copiii în contact cu legea în Țările de Jos și Grecia. Disponibil la: https://tdh.gr/sites/default/files/2023-04/Report%20-%20Restorative%20Justice%20Practices%20for%20children%20in%20contact%20with%20the%20law%20in%20The%20Netherlands%20%26%20Greece%20-%202023_o.pdf

(19) Effie PAPAIOANNOU, Martha CHATZOPOULOU, Dimitra MOUSTAKA și Cecilia POPA (2020). Justiție restaurativă în cazurile care implică copii victime în Grecia. Disponibil la: https://childhub.org/sites/default/files/library/attachments/Report%20Greece_iRestore_3feb%20high-res%20%20%281%29%20%281%29.pdf

Pentru publicul larg

Profesioniștii din mass-media sunt sfătuiți să organizeze și să realizeze interviuri cu experți, cu specialiști din domeniul justiției restaurative și cu manageri de programe/proiecte legate de justiția restaurativă. Persoanele vor fi intervievate despre punctul lor de vedere și/sau despre soluțiile lor. Profesioniștii din mass-media trebuie să acorde o atenție specială formulării și corectitudinii acestor relatări și să se asigure că sunt ușor de înțeles pentru public.

Pentru tineri/copii

Profesioniștii din mass-media sunt sfătuiți să realizeze interviuri cu tinerii sau copiii din Consiliul Consultativ al Copiilor (CAB) al organizațiilor non-guvernamentale precum Terre des hommes. De obicei, aceștia sunt dispuși și pregătiți să vorbească despre experiența lor legată de justiția restaurativă.

Astfel subiectul va ajunge mai ușor la public, în special la alii tineri. Copiii devin mai conștienți de opțiunile și drepturile lor în societate, în general, și de practicile restaurative în particular. Aceste relatări sau extrase din relatări pot fi distribuite pe rețelele sociale, precum TikTok, Instagram sau pe alte platforme populare.

Din nou, o atenție deosebită se va acorda consimțământului pentru publicare, conform regulilor europene.

Ce sunt Consiliile Consultative ale Copiilor?

Consiliile consultative ale copiilor (CAB) au fost create în unele organizații, de asemenea, prin proiectul i-RESTORE 2.0 în fiecare țară de implementare a proiectului, pentru a integra opiniile copiilor în implementarea activităților. Acestea reunesc copii și tineri care sunt interesați de sistemul de justiție sau care ar fi putut fi implicați în acest sistem. Terre des hommes îi instruește asupra conceptelor de justiție restaurativă, îi consultă cu privire la activitățile și materialele proiectului și îi împuternicește să devină susținători ai conceptului.

Sunt un mecanism de promovare a participării copiilor în societate și oferă copiilor spații sigure pentru a se exprima cu privire la problemele care îi afectează pe ei, care le afectează viața lor sau viața semenilor lor, sporindu-le totodată cunoștințele și abilitățile și permițându-le să contribuie semnificativ la procesele de luare a deciziilor în cadrul unor proiecte sau inițiative, la diferite niveluri.

Nu în ultimul rând, profesioniștii din mass-media sunt sfătuiți să ia în considerare și să urmeze **principiile de bun conduit** de mai jos, deoarece există o relație sensibilă între mass-media și copiii intervievați, fie că sunt martori, victime sau presupuși făcători.

Consimțământ: obțineți acordul părinților dacă copilul este minor sau obțineți acordul persoanei dacă are peste 18 ani.

Conexiune: în primul rând, jurnalistul ar trebui să se conecteze cu copilul, prin a se prezenta, spre exemplu, prin purtarea unui dialog și prin a încerca să stabilească un mediu destul de confortabil și relaxat care să contribuie la succesul interviului. După toți acești pași preliminari, interviul poate fi început.

Bună informare: jurnalistul ar trebui să se asigure că are suficiente informații de la adulți despre copil, înainte de interviul efectuat. Astfel evită un număr mare de întrebări care șoculează minorul.

Pregătire: jurnalistul ar trebui să pregătească copilul înainte de interviu, anunțându-l despre subiectele care vor fi discutate, despre locul exact al interviului și despre cum va arăta interviul. De asemenea, profesionistul din mass-media i-ar putea trimite persoanei interviuate câteva întrebări înainte de interviul propriu-zis. Toate aceste detalii contribuie și la un sentiment de confort al copilului.

Evitați retraumatizarea: repetarea unei povești se poate manifesta ca retraumatizare. Astfel, profesioniștii din mass-media ar trebui să evite retraumatizarea copilului, evitând să solicite un număr semnificativ de detalii despre caz. Pentru a se asigura că copiii nu sunt retraumatizați, se preferă ca profesionistul din mass-media să nu ceară multe detalii.

Confidențialitate: copilul este asigurat de confidențialitatea identității sale dacă nu dorește ca numele său să fie dezvăluit.

Încredere: întreaga conversație dintre profesionistul din mass-media și persoana interviuată se bazează pe încredere. Jurnalistul va avea încredere că persoana interviuată spune adevărul, iar persoana interviuată are încredere că jurnalistul nu va denatura ceea ce afirmă. Copilul care este victimă va fi asigurat că poate avea încredere în profesionistul din mass-media și că se află în siguranță spunând adevărul.

Verificarea schiței finale a interviului: profesionistul media este sfătuit să trimită schița articolului către părinți/tutori înainte de publicarea articolului. Este esențial, deoarece informațiile declarate pot fi verificate pentru a se confirma dacă acestea sunt corecte, dacă afirmațiile interviuatului sunt corect interpretate în articol și, de asemenea, pentru a se confirma date, cifre, care pot fi verificate de două ori.

Transparență: întregul proces trebuie să fie transparent pentru a se câștiga încrederea interviuatului. Persoana interviuată ar trebui să fie informată despre context și despre ce se va întâmpla cu informațiile pe care le împărtășește din momentul în care le transmite și până la publicare. Jurnalistul trebuie să fie sincer și trebuie să notifice tutorii că articolul poate fi modificat de către redactor și că nici redactorul și nici jurnalistul nu au control asupra versiunii finale.

Respectarea siguranței emoționale: profesionistul din mass-media trebuie să acorde atenție respectării nevoii copilului de siguranță emoțională. Următoarele exemple ilustrează mai bine caracterul practic al siguranței emoționale.

«Dacă nu vrei să vorbești despre asta, anunță-mă!», «Dacă simți că te-am înțeles greșit, corectează-mă!», «Dacă nu vrei să fac publice aceste informații, spune-mi!»

De asemenea, profesioniștii din mass-media trebuie să fie pregătiți pentru situațiile dificile care pot apărea în timpul unui interviu, cum ar fi situația în care copilul începe să plângă, vorbește despre ceva care nu are legătură cu subiectul, tace și nu vrea să continue. În aceste cazuri sau în cazuri similare, profesionistul din mass-media trebuie să respecte sentimentele interviuatului și nevoia sa de intimitate.

Comportament ideal: profesionistul din mass-media trebuie să fie empatic, atent, respectuos, să sprijine victima, să fie calm și să fie o persoană de încredere. «Fii mai întâi o ființă umană, apoi fii jurnalist.»

Considerații suplimentare:

- Scopul este de a informa publicul într-o manieră autentică, fără a dăuna copilului interviuat.
- Intervențiile mass-media pot fi percepute ca intruzive, insensibile și senzaționale, ceea ce poate crește durerea copilului-victimă. Documentarea nu trebuie să presupună invadarea vieții private a oamenilor.
- Interviuații ar putea trece prin evenimente traumatice. Astfel, profesioniștii din mass-media trebuie să găsească cea mai potrivită modalitate de a culege cât mai multe informații, precum și de a oferi cât mai multe detalii despre acel interviu.
- Oamenii vulnerabili au nevoi specifice, precum nevoi emoționale, nevoia de confort mintal sau fizic și au nevoie de siguranță emoțională.

Ce limbaj trebuie folosit

O responsabilitate semnificativă revine profesioniștilor din mass-media. Atragem mai ales atenția asupra riscului informării eronate publicului, voite sau nu, și supra-expunerea victimelor infracțiunilor și a infractorilor,²⁰ precum și folosirea unui limbaj dăunător.

Pentru a evita folosirea eronată a unor terminologii și expresii specifice, în special în cazul subiectelor despre justiție în general, a fost elaborat un glosar pentru profesioniștii media, prezentat mai jos.

.....

(20) Forumul European pentru Justiție Restaurativă (2007). Setul de instrumente media pentru organizațiile de justiție restaurativă. Disponibil la: https://www.euforumj.org/sites/default/files/2019-11/media_toolkit.pdf

Justiție restaurativă

Justiția restaurativă este o abordare care vizează repararea prejudiciului cauzat de o infracțiune și/sau conflict și vindecarea traumei prin participarea activă a celor afectați direct și indirect, precum familia, prietenii etc.

Practici restaurative

Metode prin care relațiile dintre oameni sunt reparate, în urma unui conflict, prin participarea activă a celor afectați.

Tipuri de intervenții: mediere victimă – infractor, conferință restaurativă, cercuri restaurative.

Justiție centrată pe copil

Proceduri care acordă prioritate nevoilor copiilor de protecție emoțională, educație, siguranță.

Justiție prietenoasă pentru copii

Procedurile sunt explicate copiilor într-un limbaj simplu, ușor de înțeles. Audierile au loc într-o sală prietenoasă, decorată cu imagini din lumea copiilor/ lumea adolescenților.

Copiii pot fi însoțiți de părinți, prieteni, rude.

Se ascultă vocea copiilor, nevoile lor emoționale sunt luate în considerare.

Copii aflați în conflict cu legea

Copii care au încălcat legea (copii suspectați, acuzați, ...)

Copii aflați în contact cu legea

Copii implicați în proceduri penale, audiați în instanță, cercetați etc. Ex: *Copil suspectat, acuzat sau condamnat pentru o infracțiune Copil infractor Copil-victimă Copil martor*

Copil făptuitor

Nu vom folosi termenul «copil infractor,» ci «copil făptuitor.»

Minori și tineri privați de libertate

Copiii care au sub vârsta majoratului sau vârsta legală (în general sub 18 ani, dar poate varia în anumite țări) și tinerii (de obicei între 18 și 26 de ani, dar vârsta poate varia în unele țări) supuși unor măsuri educaționale, precum plasarea lor într-un centru de detenție sau într-un centru educațional.

Centru Educațional / Centru de Detenție (diferența dintre acestea) -
Într-un Centru Educațional, plasarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între 1 și 3 ani,
- Într-un Centru de Detenție, plasarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între 2 și 5 ani, cu excepția cazului în care pedeapsa stabilită prin lege este de 20 de ani sau mai mult. În acest caz, plasarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani.
De obicei, în centrele de detenție sunt plasați copiii și tinerii care au comis infracțiuni grave.

Copil vs. Minor

Se face distincție între copiii care au comis o infracțiune și copiii incluși în sistemul de protecție a copilului.
Profesioniștii din domeniul justiției folosesc termenul „minori” când vorbesc despre copiii care au comis infracțiuni și termenul de „copii victime” sau „copii din sistemul de protecție a copilului”, când vorbesc despre ceilalți copii.

Consiliu Consultativ al Copiilor (CAB)

Un grup de tineri voluntari (copii sau adolescenți) care participă la activitățile proiectelor, oferă feedback, sunt implicați în promovarea drepturilor și opiniilor copiilor, sunt vocea tuturor copiilor de vârstă lor.

Capacitarea copiilor

Promovarea vocii lor și încurajarea copiilor

Profesioniști din domeniul justiției

Avocați, procurori, ofițeri de probațiune, judecători

Nu numai termenii specifici ai justiției restaurative, ci și limbajul general folosit joacă un rol semnificativ asupra impactului pe care îl au produsele media.

Limbajul folosit de profesioniștii din mass-media trebuie să se adapteze publicului țintă. Cu toate acestea, chiar dacă publicul țintă este reprezentat de copii, profesioniștii din mass-media nu ar trebui să folosească în exces limbajul copilăresc.

Limbajul trebuie să fie simplu, imparțial, direct, ușor de citit și de înțeles. Acest limbaj este esențial nu numai din perspectiva publicului țintă și transferului de informații, ci și din perspectiva principiului incluziunii. Acest lucru implică faptul că, printr-un limbaj simplu, profesioniștii din mass-media se pot asigura că oricine înțelege justiția restaurativă, astfel încât nimeni să nu fie exclus. În plus, chiar dacă audiența este reprezentată de copii sau de cetățeni obișnuiți (nu de experți în domeniu), termenul de justiție restaurativă trebuie folosit și explicat.

Este foarte important să înțelegem cu toții de ce este problematică folosirea termenului „infractor”, dar se recomandă termenul „făptuitor”. Mesajul principal este că nu ar trebui să stigmatizăm copiii care au comis o infracțiune, iar termenii puternici și duri ar trebui evitați.

Context în România

Practicile restaurative nu sunt reglementate prin lege, cu excepția medierii – în Legea Medierii.

În perioada 2023-2024 Fundația Terre des hommes a susținut sesiuni de informare pe tema justiției restaurative pentru 60 de elevi români din clasele X-XII și 80 de profesori, dar și pentru părinți. O parte dintre elevii prezenți la sesiuni au cerut să se introducă lecții despre justiția restaurativă la orele de dirigenție.

Inițiativa, precum și acest ghid, sunt parte din proiectul i-RESTORE 2.0, pentru o Justiție Restaurativă de calitate, accesibilă tuturor copiilor din Europa aflați în contact cu legea”.

i-RESTORE 2.0 (oct.2022 -sept 2024) este cofinanțat de Uniunea Europeană și a fost implementat de 7 organizații partenere în 5 țări: Terre des hommes România, Terre des hommes – Centrul regional din Ungaria, Terre des hommes Hellas, European Forum for Restorative Justice (Belgia), Restorative Justice Olanda, HALT (Olanda), și Social Insurance Board (Estonia). Proiectul a avut ca obiective:

perfecționarea practicienilor din România și o mai bună aplicare a drepturilor copiilor victime/suspectați/acuzați

îmbunătățirea cunoștințelor în rândul tuturor actorilor implicați în justiția din UE cu privire la accesul copiilor victime sau făptuitori la justiție restaurativă de calitate.

încurajarea copiilor să devină agenți ai schimbării

aplicarea pe scară largă a justiției restaurative, în cazurile ce implic minori

Co-funded by
the European Union

Halt.

REPUBLIC OF ESTONIA
SOCIAL INSURANCE BOARD

